

ЭНЭСИЭЛИИ

• Нам улууһун хаһыата • 1935 сыл алтынны 5 күнүгэр төрүттэммитэ •

САХА РЕСПУБЛИКАТЫН НАМ УЛУУҬУН УСТААБА

БЫРАЙЫАК

Биһиги, Нам улууһун быһбардаммыт бэрэстэбиитэллэрэ, улуус олохтоохторун дьулуурдарын итинэн итэриэстэрин этэн тура, РФ уонна СР Конституцияларыгар сөп түбэһиннэрэн, кэлэр көлүөнэлэр иннилэригэр эппиэттиэспитин билиэн туран, Нам улууһун территориятыгар «Нам улууһа» диян муниципальнай тэрээһини үөскэтэбит, бу улууска олохтоох бэйэни дьаһаны систематын быһаарар сүрүн нормативнай-правовой актанаан буолар.

1 баһа УОПСАЙ БАЛАҤЫАННЫБАЛАР

1 ыст. Устаап сыйалара уонна соруктара

Нам улууһун бу Устааба - сүрүн тутуу акт, РФ, СР Конституцияларыгар уонна тутуула сылдыар законодательствоһа сөп түбэһиннэрэн, Нам улууһун Саха Республикатын быстыспат сорҕутун быһыгынан миэстэтин уонна оруолун, олохтоох суолталаах боппуруостары быһаарыыга бэйэни дьаһаны органнарын систематын итинэн боломуочуяларын, улуус олохтоохторун бырааптарын мэкһилээһини, олохтоох бэйэни дьаһаныны олохтоохунга гражданныр кыттыыларын көрүгүнэрин (формаларын), ону тэнгэ федеральнай уонна республиканскай сокуоннарга утары барбат атын да балаһыанньалары быһаарар.

2. Улуус Устааба улуус быһбарынай бэрэстэбиитэллэрин конференциятын баһыйар үгүс куолаһынан ылыллар.

3. Устаапка уларытыллар уонна эбиилэр улуус Мунньаһын быһаарытынан талылыбыт депутаттар үс гыммыт иккилэрин куолаһынан киллэриллэлэр.

4. Устаапка уларытыллары уонна эбиилэри киллэрин туһунан этиилэр улуус депутаттарын Мунньаһын көрүүтүгэр депутаттар 50 %-тан ордуктарын модьуйуутунан, улуус баһылыгы этитинэн эбэтэр улуус бары быһбардааччыларын 1 %-тан итэрэһэ суох гражданныр бөлөһүн быһаччы бадаларыгар олоһуран киллэриллэр.

5. Улуус Устааба СР Юстиция министрствотыгар государственнай регистрацияны барбытын туһунан бэчээккэ тахсыбыт күнүттэн күүһүгэр кириэр.

6. Олохтоох бэйэни дьаһаны органнарын нормативнай уонна дьаһайар акталара Устаабы утары суохтаахтар. Өскөтө ити ыйылыбыт акталар Устаабы утары түбэлтэлэригэр Устаап балаһыанньалара туттулаллар.

2 ыст. «Нам улууһа» муниципальнай тэрээһин

1. Нам улууһа Саха Республикатын састаабыгар административнай-территориальной единичанан буолар.

2. Нам улууһун муниципальнай тэрээһинигэр Нам селота уонна 17 нэһиликтэр кириэлэр, олоһу территорияларыгар олохтоох бэйэни дьаһаны киллэриллэр, муниципальнай бас билии, олохтоох бюджет, олохтоох бэйэни дьаһаны быһбардаммыт органнара бадаллар, итилэр РФ уонна СР сокуоннарыгар сөп түбэһиннэрэн үөскэтиллэлэр.

3. «Нам улууһа» муниципальнай тэрээһин аадырыһа: Нам с., СР Нам улууһа, Октябрьскай уул. 1.

4. Нам улууһун киинэ - Нам с.

3 ыст. Улуус эмблемэтэ

Нам улууһа бэйэтэ эмблемэлээх. Ол депутаттар улуустаабы Мунньахтарын быһаарытынан бигэргэнэр.

4 ыст. Улуус нэһилиэнньэтэ

Нам улууһун нэһилиэнньэтэ

РФ гражданныра, тас дойдудар гражданныра итинэн гражданнырства суох сирэйдэр, кини территориятыгар мэдэйдитин эбэтэр быстах кэмгэ олоһуоччулар, туттуула сылдыар законодательствоһа сөп түбэһиннэрэн, олоһу сирдэринэн регистрацияны барбыттар.

2 баһа УЛУУС

ТЕРРИТОРИЯТЫН КЫРАНЫССАТА УОННА САСТААБА

5 ыст. Улуус кырааныссата

1. Нам улууһун кырааныссата Саха Республикатын государственнай органнарын улуус нэһилиэнньэтин санаатын, исторической уонна олохтоох атын үгэстэри учуоттаан олохтоһор.

2. Нэһилиэнньэ санаатын учуоттаабакка эрэ улуус кырааныссатын уларытыы таһаарыллыа суохтаах, ол улуус референдумунан итинэн СР уонна РФ тутуула сылдыар законодательствотынан олохтоммут бэрээдэгинэн эрэ быһаарыллыан сөп.

6 ыст. Улуус территорията

1. Нам улууһун территориятыгар улуус кырааныссатыгар хабыллар сир, уу, тыа бас билии уонна сыйлаах аналлыттан тутулууга суох барыта кириэр.

2. Улуус территориятын иэнэ 11,9 тыһ. кв. км. Улуус территориятын уонна кырааныссатын ис хоһооно Устаапка сыйарыыга көрдөрүллэр.

7 ыст. Улуус территориятын састааба

1. «Нам улууһа» муниципальнай тэрээһин территориятыгар Нам селотун уонна нэһиликтэр сирдэрэ кириэр.

Нам с. - улуус киинэ;
Үөдэй нэһилиэгэ;
1 Хомуустаах нэһилиэгэ;
Партизан нэһилиэгэ;
Таастаах нэһилиэгэ;
Никольскай нэһилиэгэ;
Хамадатта нэһилиэгэ;
Искра нэһилиэгэ;
Салбан нэһилиэгэ;
2 Хомуустаах нэһилиэгэ;
Хатын Ары нэһилиэгэ;
Бөтүг нэһилиэгэ;
Модут нэһилиэгэ;
Хатырык нэһилиэгэ;
Түбэ нэһилиэгэ;
Фрунзе нэһилиэгэ;
Көбөкөн нэһилиэгэ;
Арбын нэһилиэгэ.

2. РФ, СР Конституцияларыгар, тутуула сылдыар законодательствоһа уонна улуус бу Устаабыгар сөп түбэһиннэрэн улуус нэһилиэнньэттигэр олохтоох бэйэни дьаһаныга кириригэр объективнай да, субъективнай да усулуобуйалар үөскүүр түгэнэригэр атын да муниципальнай тэрээһиннэргэ быраап мэкһилээнэр.

3 баһа

УЛУУСКА ОЛОХТООХ БЭЙЭНИ ДЬАҤАНЫ ТӨРҮТТЭРЭ

8 ыст. Олохтоох бэйэни дьаһаны законодательнай төрүтэ

1. Улууска бэйэни дьаһаны РФ, СР Конституцияларыгар, «РФ-жа олохтоох бэйэни дьаһаныны тэрийи уопсай принциптэрин туһунан» Федеральнай Сокуонна, атын федеральнай уонна республиканскай сокуоннарга, бу Устаапка сөп түбэһиннэрэн улуус нэһилиэнньэтинэн олоххо киллэриллэр.

2. Государственной былаас органнара олохтоох бэйэни дьаһаны органнарын үлэлэригэр ороһуо суохтаахтар, олохтоох бэйэни дьаһаны органнарыгар сүктэриллибит боппуруостарга акталары таһаарыа суохтаахтар.

9 ыст. Бэйэни дьаһаны сүрүн принциптэре

1. Нам улууһугар бэйэни дьа-

һаны - РФ, СР Конституцияларынан билинилибит итинэн мэкһилэммит быһаччы быһаарынан эбэтэр олохтоох суолталаах боппуруостарга бэйэни дьаһаны органнарын нөһүө нэһилиэнньэ үлэтигэр самостоятельно уонна бэйэ эпипитинэни ылыны.

2. Нам улууһугар бэйэни дьаһаны манньк сүрүн принциптэргэ олоһуор:

— гражданныр сокуонунан харыстанар итэриэстэрин уонна бырааптарын көмүскээһин;

— сокуоннаһы тутуһуу;

— олохтоох бэйэни дьаһаны боппуруостарын быһаарыыга Нам улууһун нэһилиэнньэтин кыттыыта;

— олохтоох бэйэни дьаһаны органнарын үлэлэрин аһаҕастык биллэрин, иһитиннэри;

— олохтоох бэйэни дьаһаны бэйэтин компетентиятын иһинэн самостоятельной уонна тутулууга суох;

— бэйэни дьаһаны органнара муниципальнай тэрээһин нэһилиэнньэтин иһингэр эпипитинэни сүгэллэр.

3. Олохтоох бэйэни дьаһаны бэйэтин боломуочуятын чэрчитинэн самостоятельной. Олохтоох бэйэни дьаһаны органнара государственнай былаас органнарын систематыгар кирибэтэр.

10 ыст. Нам улууһун олохтоохторун бэйэни дьаһаныны олоххо киллэрингэ бырааптарын мэкһилээһин

1. Муниципальнай тэрээһингэ бэйэни дьаһаныны бары бырааптарын нэһилиэнньэ бас билэр.

2. Бэйэни дьаһаныга нэһилиэнньэ быраабын олоххо киллэрэр:

а) олохтоох референдумнар уонна да атын быһаччы баһы биллэри форматынан;

б) олохтоох бэйэни дьаһаны органнарын уонна үлэһиттэрин быһбардарыгар кыттыгы;

в) олохтоох бэйэни дьаһаны быһбарданар уонна да атын органнарын нөһүө;

г) территория бэйэни дьаһаны общественной органнарын нөһүө.

3. Нам улууһун олохтоохторо бэйэни дьаһаныны олоххо киллэриигэ эр киһититтэн, дахтарыттан, расатыттан, омугуттан, тылыттан, төрдүттэн-ууһуттан, байыттан-дуолуттан, дуоһунастаах балаһыанньатыттан, итэрэһиттэн, общественной холбоһуктарга кыттытыттан тутулууга суох тэнгэ бырааптаахтар.

4. Нам улууһун олохтоохторо олохтоох бэйэни дьаһаны органнарыгар быһбардыр уонна быһбарданар бырааптаахтар.

5. Нам улууһун олохтоохторо муниципальнай сулууспага тэнгэ кыахтаахтар.

6. Нам улууһун олохтоохторо олохтоох бэйэни дьаһаны органнарыгар, кини дуоһунастаах дьонноругар этинэр бырааптаахтар.

7. Олохтоох дьаһаны органнара уонна дуоһунастаах дьонноро хас бириди киһи уонна гражданныр быраабын уонна көһүлүн быһаччы таарыйар докумуоннары итинэн матырыйааллары билсир хэр кыаһын хааччыыах тустаахтар. Ону тэнгэ олохтоох бэйэни дьаһаны органнарын үлэлэрин туһунан дыһингээх информацияны ылаалларыгар гражданнырга кыаһы бириэртээхтэр.

11 ыст. Олохтоох бэйэни дьаһаныны киллэрин

1. «Нам улууһун» дьаһанытыгар олохтоох суолталаах боппуруостар, ону тэнгэ сорох государственнай боломуочуялар кириэсэллэр, олоһунан олохтоох бэйэни дьаһаны органнара туһаныахтарын сөп, республиканскай уонна федеральнай законодательствоһа сөп түбэһиннэрэн.

2. Депутаттар улуустаабы Мунньахтарын быһаарытынан

сорох олохтоох суолталаах боппуруостар государственнай былаас органнарын дьаһалыгар бэриллэхтэрин сөп.

3. «Нам улууһа» муниципальнай тэрээһин бэйэтин көрүүтүгэр СР Сокуоннарын олохтоох суолталаах боппуруостарга сыйлааннаахтары бэйэтэ көрөр бырааптаах, ону тэнгэ киһи дьаһалыттан итинэн государственнай былаас органнарын дьаһалыларыгар кирибэтэх боппуруостары.

4. Олохтоох суолталаах боппуруостарга кириэсэллэр:

4.1. Нам улууһун Устаабын ылыны, уларытыыны уонна эбии киллэри, ону тутуһууну хонтуруоллаһын.

4.2. Муниципальнай бас билини дьаһайы итинэн туһаны.

4.3. Олохтоох үп-харчы, ону үөскэти, бигэргэти уонна олохтоох бюджеты толоруу, олохтоох нолуоктары, хомуурдары олохтоһун, олохтоох суолталаах атын да үп-харчы боппуруостарын быһаары.

4.4. Муниципальнай тэрээһин кэлимэ социальнай-экономической сайдыыта.

4.5. Муниципальнай олоһу дьиз-уот фондатын уонна атын тутуулары көрүү-харайыы итинэн туһаны.

4.6. Оскуола иннинээһи, сүрүн уопсай уонна профессиональнай үөрэхтээһин муниципальнай учреждениеларын тэрийи, тутуу итинэн сайыннары.

4.7. Доруобуйа харыстабылын, нэһилиэнньэ санитарнай уйгугун хааччылар муниципальнай учреждениеларын тэрийи, тутуу уонна сайыннары.

4.8. Общественнай бэрээдэги араһаччылааһын, общественной бэрээдэги араһаччылыр муниципальнай органнары тэрийи уонна тутуу, кинилэр үлэлэрин хонтуруоллаһын.

4.9. Бас бэринэр территориялар планировкаларын уонна тутууларын сүрүннээһин.

4.10. Олоһу дьизни-уоту, социальнай-культурнай объектары тутууга усулуобуйаны тэрийи.

4.11. Улуус территориятыгар сири, ойууру туһаныны хонтуруоллаһын.

4.12. Олохтоох суолталаах уу объектарын, уопсай тардаммыт сир туһалаах бааһыларын, ону тэнгэ олохтоох суолталаах сир аннынааһы тутуулары туһаныны сүрүннээһин.

4.13. Муниципальнай энергиянан, гааһынан, итинэн, уонан хааччылыны уонна канализацияны тэрийи, тутуу уонна сайыннары.

4.14. Нэһилиэнньэни уонна муниципальнай учреждениелары оттугунан хааччылыны тэрийи.

4.15. Муниципальнай суолу тутуу уонна олохтоох суолталаах суоллары көрүү-исти.

4.16. Улуус территориятын тупсаран огоруу уонна көһөрдүү.

4.17. Олохтоох-дьаһахха туттуллубут тобохтору суох огоруу уонна хаттаан туһаны.

4.18. Ритуальнай өһөлөрү уонна кылабыһалары көрүүнү-харайыыны тэрийи.

4.19. Муниципальнай архыбы тэрийи уонна харайы.

4.20. Нэһилиэнньэни уонна муниципальнай учреждениелары транспортын, нэһилиэнньэни сибээс өһөлөрүнэн хааччылыны тэрийи.

4.21. Нэһилиэнньэни эргизэн, общественной аһылык уонна олохтоох өһөлөрүнэн хааччылыыга усулуобуйаны тэрийи.

4.22. Культура учреждениеларын үлэлэригэр усулуобуйаны тэрийи, культура муниципальнай учреждениеларын тэрийи, тутуу итинэн сайыннары.

4.23. Муниципальнай бас билиигэ баар история уонна культура

пааматынньктарын көрүү-харайы.

4.24. Муниципальной иһитиннэрэр-биллэрэр сулууспаны тэрийи уонна тутуу.

4.25. Маассабай информация средстволарыгар үлэһир усулуобуйалары тэрийи.

4.26. Көрдөрөр мероприятиялары тэрийигэ усулуобуйаны үөскэти.

4.27. Физическай культура уонна спорт сайдыытыгар усулуобуйаны тэрийи, муниципальнай спортивной тутуулары көрүү-харайы.

4.28. Нэһилиэнньэ дьарыктаах буолууттар социальнай өйбүлү уонна көмөнү хааччылы.

4.29. Улуус сиригэр-уотугар тулалыыр эйгэни харыстааһынга кытты.

4.30. Баһаартан куттал суох буолуутун хааччылы, муниципальнай баһаарынай сулууспаны тэрийи.

12 ыст. Олохтоох бэйэни дьаһаны уонна государственнай былаас органнарын хардарыта сыйһаннара

1. Олохтоох бэйэни дьаһаны органнарыгар сорох государственнай боломуочуялары сүктэри федеральнай итинэн республиканскай сокуоннарын эрэ бэриллэн, онуоха наадалаах материалнай уонна үп-харчы средстволара көрүлүөхтээхтэр.

2. Государственной былаас органнарын быһаарыллара эбии ороскуоттары ирдээтэхтэринэн Нам улууһун олохтоох бэйэни дьаһаны органнарын компенсация быһыгытын бэриллибит средстволар чэрчилэринэн быһаарыллар.

3. Федеральнай уонна республиканскай бас билии объектары муниципальнай бас билиигэ ылы манньк түбэлтэлэргэ буоллар:

— өскөтө объект функциональнай суолтата олохтоох бэйэни дьаһаны органнарын боломуочуяларыгар уонна финансовай кыахтарыгар сөп түбэспэт түбэлтэтигэр;

— өскөтө объект ноцооттоох - ноцооту сабар источнига быһаарыллыбатах түбэлтэтигэр.

13 ыст. Олохтоох бэйэни дьаһаны органнара

1. Нам улууһун олохтоох бэйэни дьаһаны органа манньктартан турар:

— бэрэстэбиитэллээх орган;

— депутаттар улуустаабы Мунньахтара;

— улуус баһылыга;

— ситэриилээх орган;

— улуус дьаһалтата;

— нэһиликтэри уонна Нам с. салайы органнара;

— нэһиликтэр уонна Нам с. дьаһалталара;

— бэйэни дьаһаны общественной территориальной органнара;

— олохтоох нэһилиэнньэ исторической итинэн атын да үгэстэрин учуоттаан үөскэтиллибит олохтоох бэйэни дьаһаны атын да органнара.

2. Депутаттар улуустаабы Мунньахтара, Нам улууһун дьаһалтата, нэһиликтэр дьаһалтала, юридической сирэйдэр депутаттар улуустаабы мунньахтарынан бигэргэтиллибит Балаһыанньаларга олоһуран үлэһиллэр.

Улуус Мунньаһын быһаарытынан юридической сирэй бырааба улуус дьаһалтатын сорох подразделениеларыгар, ону тэнгэ бэйэни дьаһаны территориальной-общественнай органнарыгар бэриллиэн сөп.

(Салгытын 2,3,4 стр. көр)

САХА РЕСПУБЛИКАТЫН НАМ УЛУУН УСТААБА

4 баһа

ОЛОХТООХ СУОЛТАЛААХ БОПШУОСТАРЫ БЫҔААРЫҔА НЭҔИЛИЭННЭ КЫТТЫТЫН ФОРМАТА УОННА БЭРЭЭДЭГЭ

14 ыст. Референдумнар уонна гражданнар ыйытыылара

1. Олохтоох суолталаах ордук улахан бопшуроостар нэҕилиэнньэниэн улуу референдумунан быһаччы быһаарыллаллар.

2. Улуу референдумун ытыгы туһунан быһаарыны депутаттар улуустаабы Мунньахтара бэйэтин инициативатынан эбэтэр нэҕилиэнньэ модьуйуутунан ылыны быһаарылар.

3. Улуу референдум биллэри уонна ытыгы бэрээдэгэ СР сокуоннарын уонна кинилэргэ сөп түбэһинэриллэн олохтоох бэйэни дыһанын органнарын нормативнай акталарынан олохтоно.

4. Референдумунан ылыныллыбыт быһаарылар ханнык даһаны государственнай былаас уонна олохтоох бэйэни дыһанын органнарын бигэргэтиитигэр наадыйбат. Эскөтө кинини олоххо киллэриигэ нормативнай актыны ылыны ирдэниилэр түбэлтэтигэр олохтоох бэйэни дыһанын органа онук актыны ылынар эбэһинистээх.

5. Референдумга сыһаннаах олохтоох бэйэни дыһанын органнарын быһаарылар, ону тэнэ референдумунан ылыныллыбыт быһаарылар уонна куластааһын түмүгэ официальнойдык иһитинэриллэр.

6. Улуу олоһун ордук суолталаах проблемаларыгар олохтоохтор санааларын билии консультативнай референдумунан, социологической ыйытыктарынан, маассабай информация средстволарыгар проблеманы дьүүллэһии, аналитической ырытыылар садалта уонна бэйэни дыһанын былаастарын органнарыгар дьүүллэһиин хааччылар.

15 ыст. Олорор сиринэн гражданнар мунньахтара

1. Олорор сиринэн гражданнар мунньахтара (представителлэр конференциялара) муниципальной тэрээһин олохтоохторун быһаччы бадалары форматын кестүүтүнэн буолар.

2. Уопсай мунньагы ыгырыны, бэрэстэбиитэллэри талы бэрээдэгэ уонна ытыгы «Олохтоохтор мунньахтарын туһунан балаһыаньа» сокуонунан көрүлүбүт бэрээдэгинэн ылыллар диэри СР Правительствотын олохтооммут бэрээдэгинэн ытыллар.

3. Уопсай мунньахтар, конференциялар быһаарыылара олохтоох бэйэни дыһанын органнарын муниципальной тэрээһин нэҕилиэнньэтин активнай кыттытынан олоххо быһаарыылара уопсай юрисдикция суутунан эбэтэр арбитражнай суутунан олохтооммут бэрээдэгинэн көрүлүөн сөп.

16 ыст. Норуот быраабы айар инициативата

1. Нам улуһун нэҕилиэнньэтэ олохтоох суолталаах бопшуроостарга быраабы айар инициативанан кытар бырааптаах.

2. Нэҕилиэнньэниэн депутаттар улуустаабы Мунньахтарыгар киллэриллибит нормативнай правовой актлар бырайыактара улуу депутаттарын аһаҕас мунньаҕар нэҕилиэнньэ бэрэстэбиитэллэрин булгуччу кытынарар туран көрүлүөхтөөх, оттон түмүгэ официальной иһитинэриигэ таһаарылар.

17 ыст. Олохтоох бэйэни дыһанын органнарыгар гражданнар этиилэрэ

1. Олохтоох бэйэни дыһанын органнарыгар уонна дуоһунастаах дьонноругар нэҕилиэнньэ биридигилээн да, коллективнай да этиини киллэрэр бырааптаах.

2. Олохтоох бэйэни дыһанын органнара уонна дуоһунастаах дьонноро гражданнар биер ый иһинэн чолпу эппизити бириэктээхтэр.

3. Олохтоох бэйэни дыһанын органнарыгар уонна дуоһунастаах кинигэтигэр гражданнар этиилэрин көрүү болдьоһун, бэрээдэгин кэһии иһин эппизитинэс федеральной, республиканской сокуоннарга сөп түбэһинэрэн олохтоно.

18 ыст. Общественной территориальной бэйэни дыһанын

1. Общественной территориальной бэйэни дыһанын диэн гражданнар олорор сиринэн бэйэлэрин тэрээһинэрэ буолар — нэҕилиэнньэлээх пууннарга, микрорайонна, кварталга, улуустаага, муниципальной тэрээһин атын да территорияларыгар. Олор олохтоох суолталаах бопшуроостары быһаарыга эппизитинэһи быһаччы нэҕилиэнньэниэн ылыналлар.

2. Общественной территориальной бэйэни дыһанын органнара юридической сирэй быраабын ылыахтарын сөп.

3. Общественной территориальной бэйэни дыһанын тэрийи уонна олоххо киллэри бэрээдэгэ республиканской сокуоннарга итиэнэ олохтоох бэйэни дыһанын органнарын нормативнай акталарыгар сөп түбэһинэриллэр.

5 баһа

ОЛОХТООХ БЭЙЭНИ ДЫҔАНЫН БЭРЭСТЭБИИТЭЛЛЭХ ОРГАНА — ДЕПУТАТТАР УЛУУСТААБЫ МУНЬАХТАРА

19 ыст. Депутаттар улуустаабы Мунньахтара

1. Депутаттар улуустаабы Мунньахтара — олохтоох бэйэни дыһанын бэрэстэбиитэллээх органа, олохтоох суолталаах бопшуроостарга улуу нэҕилиэнньэтин аатыттан быһаарыны ылар бырааптаах уонна государственнай былаас органнарын кытта сыһанна нэҕилиэнньэ интэриэһин туруорсар, ити атын муниципальной тэрээһинэрэ, предприятиелары, учреждениелары, тэрилтэлэри кытта сыһанна эмиэ сөп түбэһинистээх.

2. Депутаттар улуустаабы Мунньахтара 22 депутаттан уонна улуу баһылыгыттан турар уонна 5 ыл болдьоһу үлэтир.

3. Улуу Мунньаҕа — юридической сирэй, гербовай бэчээттээх, бэйэтин аатынан бланкалаах, штампалаах, улуу бюджетиттан үбүлэнэр.

4. Депутаттар улуустаабы Мунньахтара РФ уонна СР Конституцияларынан, туттулла сылдьар законодательстволарынан уонна бу Устааба балаһыаньаларынан, ону тэнэ улуу олохтоохторун интэриэстэринэн салайтаран быһаарыны ылынар.

Кини бэйэтин боломуочуйатын самостоятельнойдык олоххо киллэрэр, үрдүкү да, алын да турар органа суох.

5. Депутаттар улуустаабы Мунньахтарын үлэтин тэрийи — правовой принциптэрэ уонна депутаттары быһбардаһын республика сокуоннарынан, улуу Устаабынан уонна улуу Мунньаҕын регламенын быһаарылар.

6. Депутаттар улуустаабы Мунньахтарын правовой, тэрээһин-информационнай, материальной-технической хааччыыта улуу дыһалтатын толорулар.

20 ыст. Улуу Мунньаҕын боломуочуйата

1. Улуу Мунньаҕын быһаччы дыһытыгар кирииллэр:

1.1. Улуу Устаабыгар уларытыылары итиэнэ эбиллэри киллэри.

1.2. Олохтоох бюджеты бигэргэти, онуоха уларытыыны, эбиллэри киллэри уонна туолуутун туһунан отчуоттаһын.

1.3. Улуу территориятыгар олохтоох суолталаах бопшуроостарга уопсай булгуччулаах быраабыланы ылыны.

1.4. Улуу социальной-экономической, культурнай сайдытытын былаанын итиэнэ программатын ылыны, олор туолууларын туһунан отчуоттары бигэргэти.

1.5. Олохтоох нолуоктары, хоумурдары, нолуокка чэпчэтиилэри олохтоһун итиэнэ суох оноруу.

1.6. Муниципальной бас билиини салайы уонна дыһаны бэрээдэгин олохтоһун.

1.7. Депутаттар улуустаабы мунньахтарын регламенын ылыны.

1.8. Депутаттар улуустаабы Мунньахтарын структуратын бигэргэти, бастайааннай комиссиялары уонна депутатскай группалары тэрийи уонна тохтоуу.

1.9. Улуустаабы мунньах уонна депутаттар боломуочуйаларын болдьох иннинэ тохтоуу туһунан быһаарыны ылыны.

1.10. СР Государственной Мунньаҕар (Ил Түмэҕигэ) законодательнай инициативага быраабы олоххо киллэри.

1.11. Улуу баһылыгын уонна улуустаабы Мунньах депутаттары быһбардарын анаһын.

1.12. Улуу баһылыгар итэрэйтэ буолууну биллэри, улуу Мунньаҕын депутаттын төттөрү ыгырыны, улуу баһылыгын ууратар туһунан референдуму ытыгы быһаарыны ылыны.

1.13. Улуу дыһалтатын штатнай структуратын ахсаанын бигэргэти.

1.14. Улуу бочуоттаах ааттары уонна наараадаларын интэриэти уонна наараадалааһын бэрээдэгин олохтоһун.

1.15. Улуу дыһалтатын отделларын, управленийларын салайаччылары бигэргэтиигэ сөбүлэни биэри.

21 ыст. Депутаттар улуустаабы Мунньахтарын үлэтин тэрийи төртүттэрэ

1. Депутаттар улуустаабы Мунньахтара депутаттар үс гиммит иккиттэ итэрэйтэ суохтара быһбардамыт түгэниригэр толору боломуочуйалааһынан ааһыллар.

2. Улуу Мунньаҕын үлэтин сүрүн тэрээһин форматынан сессия буолар, онуоха кини компетентиятыгар кириэр бопшуроостар көрүлүлэр. Сессияга быһбардамыт састаап үс гиммит иккиттэ итэрэйтэ суоҕа кыттыны ылар түбэлтэтигэр.

3. Улуу Мунньаҕа бэйэтин боломуочуйаларын толорор сыалга бастайааннай уонна быстах кэмнээх комиссиялары, рабочай бөлөхтөрү тэрийиэн сөп. Комиссиялар уонна группалар састааптара, сыаллара-соруктара Мунньахха кинилэри тэрийи кэмигэр быһаарылар.

4. Депутаттар улуустаабы Мунньахтара Мунньах итэрээһин итиэнэ үлэтин, ону тэнэ олору ылыны бэрээдэгин сүрүнүгү быһаарыны ылынар.

22 ыст. Улуу мунньаҕын быһаарыта

1. Улуу Мунньаҕын быһаарытыгар кириэр бопшуроостарга быһаарыны ылынар.

2. Улуу Мунньаҕа бэйэтин компетентиятыгар кириэр бопшуроостарга быһаарыны депутаттар уопсай ахсааннарын баһыар үгүстэрин куолаһынан ылынар.

3. Улуу Мунньаҕын ылыныллыбыт быһаарылар, 1.1., 1.2., 1.9. пууннартан уратыларга, баар депутаттар үс гиммит иккилэри куластарын ылынылар, улуу территориятыгар баар бары предприятиеларынан, учреждениелары толоруллуулара булгуччулаах.

4. Улуу Мунньаҕын быһаарыта илии баттаннарыттан күүһүгэр кириэр, өскөтө ылыныллыбит актлар күүстэригэр кириилэрэ ити актан бэйэтинэн ыйылыбатах түбэлтэтигэр.

Кини быраабын, көңүлүн уонна эбэһинэһин таарытар улуу Мунньаҕын быһаарыта официальной бэчээккэ таһаарыттан күүһүгэр кириэр.

23 ыст. Улуу Мунньаҕын депутаттарын кытта хардарыта дыһысыга улуу баһылыгын бырааба

1. Улуу баһылыга бырааптаах: — улуу Мунньаҕын үлэтин салайар;

— улуу Мунньаҕын сессиятын тэрийэр уонна председателиир. Ону тэнэ:

— улуу мунньаҕын сессиятын көрүүгүгэр бопшуроостар уонна кини быһаарыларын бырайыактарын киллэрэр;

— дакылааттыр уонна хос дакылааты онорор;

— улуу Мунньаҕын сессиятыгар учарата суох тыл этэр;

— быһаарылар бырайыактарыгар түмүктээһини онорор, бырайыактарга көнөрүүлэри киллэрэр, бэйэтин официальной бэрэстэбиитэлигэр көнөрүүлэри киллэрэрэ быраабы биэрэр.

24 ыст. Улуу Мунньаҕын депутата

1. Талылыбыт күнүттэн депутат боломуочуйата садаланар уонна сага ыгырылаах улуу Мунньаҕа үлэтин садалаата да бүтэр. Депутат боломуочуйата СР Сокуонугар сөп түбэһинэрэн болдьох иннинэ тохтоудуон сөп.

2. Улуу мунньаҕын депутата

Мунньах көрөр бары бопшуроостарын быһаарыга кыттыны ылар. Бэйэтин үлэтин быһбар иннинээҕи программатыгар сөп түбэһинэрэн РФ, СР Конституцияларынан, туттулла сылдьар федеральной уонна республиканской законодательствонан, ону тэнэ бу Устаабынан салайтарар.

3. Депутат улуу мунньаҕар бэйэтин үлэтиттэн босхоломмокко үлэтир.

4. Бастайааннай төрүккэ үлэтир депутаттар ахсааннара, кинилэр хамнастарын кээмэйэ, бастайааннай үлэрэ көһүлэри бэрээдэгэ, ону тэнэ улуу Мунньаҕар үлэлэриттэн босхоломмокко үлэтир депутаттар төлөбүрдэрин кээмэйэ уонна усулбууйата улуу Мунньаҕын регламенын РФ, СР законодательнай, нормативнай акталарыгар олоһун олохтоно.

25 ыст. Депутаты төттөрү ыгырыны

1. Бэйэтин эбэһинэһин толорбот эбэтэр ситэтэ суох толорор, РФ, СР Конституцияларынан, Сокуоннарын уонна бу Устаабы кэһэр депутат туһаннаах быһбардыр уокурук быһбардааччыларын төттөрү ыгырыллыан сөп.

2. Депутаты төттөрү ыгырыга быһбардааччылар инициативнай бөлөхтөрү тэриллэр, туһаннаах уокурук быһбардааччыларын 1%-тан итэрэйтэ суох, бөлөх Мунньахха депутаты төттөрү ыгырыны туһунан, биричинэһин ыйан туран, сайабылыанна киллэрэр. Ону Мунньах көрөр уонна дьүүллэһин түмүгэр депутаттар 2/3 куластарынан депутаты төттөрү ыгырыар туһунан уокурук куластааһыны ытыгыга эбэтэр инициативнай бөлөх көрдөһүүтүн ылыммакка быһаарыны ылынар.

3. Депутаты төттөрү ыгырырга куластааһын, кулаһы ааһы, куластааһын түмүгүн таһаарыны территориянай быһбардыр уокуругунан таһаарылар.

4. Эскөтүн депутаты төттөрү ыгырыар туһунан куластааһын сөптөөбүнэн уонна быһбардааччылар анардартан ордуга куластарын биэрбит түбэлтэригэр улуу Мунньаҕа депутат боломуочуйатын болдьох иннинэ тохторот туһунан быһаарыны ылынар, сага быһбар болдьоһун аныыр, төттөрү ыгырыллыбит депутат боломуочуйатын тохторот туһунан быһаарыны ылыныллыарыттан 90 күнү хойутаабакка.

26 ыст. Улуу Мунньаҕын боломуочуйатын тохтоуу

1. Улуу Мунньаҕын боломуочуйата сага ыгырылаах улуу Мунньаҕын бастакы сессията үлэтин садалаата да тохтоур.

2. Улуу мунньаҕын боломуочуйата маньк түгэнигэ болдьох иннинэ тохтоур: — өскөтө Мунньах депутаттары 2/3 куластарынан туһаннаах быһаарыны ылынына; — өскөтө улуу Мунньаҕын инициативатынан улуу баһылыгын төттөрү ыгырыга ытыллыбыт референдумга баһылыгы төттөрү ыгырыны ылыныллыбата; — өскөтө референдумга мунньах сага састаабын болдьох иннинэ быһбардыр туһунан быһаарыны ылынына.

3. Бу ыстатыйа 2-гэр көрүлүбүт түгэнэргэ улуу Баһылыга улуу Мунньаҕын депутаттарын болдьох иннинээҕи быһбардарын аныыр, улуу Мунньаҕын боломуочуйата болдьох иннинэ тохтолуудууттан үс ый ааспакка эрэ болдьоххо.

6 баһа

УЛУУС БАҔЫЛЫГА

27 ыст. Улуу баһылыгын статуһа

1. Улуу баһылыга быһбардамыт үрдүк дуоһунастаах сирэй, Нам улуһун территориятыгар олохтоох бэйэни дыһанын ситэриилээх дыһайар функцияларын олоххо киллэрэр.

2. Улуу баһылыга улуу территориятыгар олорор РФ граждандарынан 5 ыл болдьохтоох быһбарданар. Быһбар бүттүүн тэн уонна судургу, кистэлээх куластааһын бэрээдэгинэн ытыллар.

3. Улуу баһылыга Нам улуһун нэҕилиэнньэтигэр быһаччы отчуоттуур.

4. Улуу баһылыгын боломуочуйата дуоһунаһыгар кириэһиттэн садаланар уонна сага быһбардамыт баһылык дуоһунаһыгар кирибит күнүттэн тохтоуллар.

5. Сага быһбардамыт баһылык дуоһунаска кириэр күнүгэр улуу нэҕилиэнньэтигэр маассабай информация средстволарынан РФ, СР Конституцияларынан, законодательствонан уонна улуу Устаабынан салайтаран, улуу дьонун-сэргэтин бырааптарын, сокуоннай интэриэстэрин ытыктырга итиэнэ көмүскүүргэ, боломуочуйатын үтө суобастаахтык толорорго андаар биэрэр.

28 ыст. Улуу баһылыгын боломуочуйата

1. Бу Устаабынан улуу баһылыгар олохтоох суолталаах бопшуроостары быһаарыга, сорох государственнай функциялары толорууга бары боломуочуйа сүктэриллэр, законодательствонан уонна бу Устаабынан улуу Мунньаҕын компетентиятыгар бэриллибит бопшуроостар улуу мунньаҕын компетентиятыгар бэриллибит бопшуроостартан уратыларга, өскөтө олору быһаары боломуочуйата туһаннаах нормативнай актанан киникээ бириллэбитэ түгэнигэр.

Олор истэригэр: — улуу уонна нэҕиликтэр дыһалталарын үлэлэрин единоначалие принцибинэн салайар, дыһалта бэйэтин боломуочуйатын сөпкө толоруутугар эппизитинэһи сүгэр;

— улуу уонна нэҕиликтэр дыһалталарын структураларын ырытан онорор, депутаттар улуустаабы мунньахтарын бигэргэтигэр киллэрэр;

— улуу дыһалтатын подразделениелары салайааччыларын аныыр, боломуочуйаларын быһаарар, кинилэр үлэлэрин Балаһыаньатын бигэргэтэр, улуу дыһалтатын аппаратын үлэһитэрин кытта контракт түһэрэр;

— нэҕиликтэр баһылыктарын аныыр уонна босхолуур, улуу территориянай (сельскэй, нэҕиликтэрдээҕи) дыһалталарын туһунан Балаһыаньаны бигэргэтэр, учреждениелар салайааччыларын аныыр, кинилэри кытта контракт түһэрэр;

— ый ааһы улуу мунньаҕын бигэргэтиитигэр бюджеты уонна ол туолуутун туһунан отчуоту киллэрэр;

— социальной-экономической сайдыы программатын, былааннарын ырытан онорууну уонна толорууну тэрийэр;

— олохтоох бэйэни дыһанын органнарын бюджетнай уонна бюджеты таһынан сэттарыгар кредити дыһайар функцияны толорор, өскөтө улуу Мунньаҕын быһаарытынан атын олохтоомтох түгэнигэр;

— нэҕилиэнньэни, үлэ коллективтары, государственнай былаас, олохтоох бэйэни дыһанын органнарын, общественной холбохуктары кытта хардарыта сыһанна, ону тэнэ норуоттар икки ардыларыгар биригэ үлэлэһингэ бэйэтин боломуочуйатын иһинэн улуу аатыттан кытар.

29 ыст. Улуу баһылыгын нормативнай-правовой акталара

1. Бэйэтин компетентиятын иһинэн улуу баһылыга уураактары, дыһаллары, бирикээстэри таһаарар, олор туолуулара муниципальной тэрээһин территориятыгар баар бары предприятиеларынан, тэрилтэлэринэн, учреждениеларынан, кинилэр тэрээһин-правовой формаларыттан уонна гражданнар бас билиилэрин көрүүгүттэн тутулууга суох эбэһэтэлиит.

2. Улуу дыһалтатын коллегиятыгар ылыныллыбит быһаарылар улуу баһылыгын уураадын форматынан ылыллар.

3. Улуу дыһалтатын аһан иһэр үлэтин толорууга улуу баһылыгын дыһалтара, нормативнай-правовой ис хоһооннохторо дыһал форматынан таһаарыллаллар.

4. Кадр бопшуроостарыгар улуу баһылыгын ылынар акталара бирикээс форматынан таһаараллар.

5. Улуу баһылыга ылынар акталара илии баттаннарыттан күүһүгэр кириэр, өскөтө ыйылыллыбит актлар күүстэригэр кириилэрэ актан бэйэтинэн быһаарыллыбатах түгэнигэр.

Кини уонна гражданды быраабын, көңүлүн уонна эбэһинэһин таарытар улуу баһылыгын акталара бэчээккэ официальнойдык

САХА РЕСПУБЛИКАТЫН НАМ УЛУУХУН УСТААБА

тахсыабыттан күүһүгэр киирэр.
30 ыст. Улуус баһылыгын боломуочуйатын болдох иннинэ тохтолуу түрүтэ уонна бэрээдэгэ
1. Улуус баһылыгын боломуочуйата депутаттар улуустааҕы Муньахтарын быһаарытынан болдох иннинэ маньык түгэниэргэ тохтолулар:

— улуус таһыгар бастайааннай олохсуйа бардаҕына;
 — боломуочуйатын устунарын туһунан (отставка барарын) сайабыллыһынан биердэһинэ;

— РФ уонна СР гражданствотын сүтэрээһинэ;

— кинини суут буруйдуур биригэбэрэ сокуоннай күүһүгэр кирдэһинэ;

— доруобуйатын туругунан бэйэтин эбээһинэстэрин толорор кыага суоҕунан;
 — улуус Муньаҕа итэҕэли биллэрбэт туһунан быһаарыыта олохтоох референдумунан бигэр-гэннээһинэ.

2. Улуус баһылыгын боломуочуйатын болдох иннинэ тохтоотор түгэниэ депутаттар улуустааҕы Муньахтара саҕа быыбары ытыты күнүн аныыр, боломуочуйаны тохтоотуу туһунан быһаарыы тахсыабыттан 90 күнү хойутаабакка.

Улуус баһылыга эбээһинэстэрин быстах кэмгэ толоруу улуус баһылыгын солбуйааччыларыттан биердэстэригэр сүктэриллэр.

31 ыст. Улуус баһылыга отставкага барыыга бырааба

1. Улуус баһылыга матыыптанын ыйан туран, хаһан баҕарар отставкага барарын туһунан сайабыллыһынан улуус Муньаҕар биердэһинэ сөп.

2. Депутаттар улуустааҕы Муньахтара улуус баһылыга отставкага тахсарын туһунан быһаарыы ылынар, ол эрээри биер ыйтан ордуга суох кэмгэ, ити кэм устатыгар улуус баһылыга отставкага барарын туһунан сайабыллыһынан ылынар (төннөрүүн) эбэтэр биер ый аастаҕына уурайыан сөп.

7 баһа НАМ УЛУУХУН ДЬААЛТАТА

32 ыст. Улуус дьаалтата

1. Нам улуухун дьаалтата (инникитин тексэ «Дьаалтата») — салалта органа, бэйэни дьаһаныыны ытыты предметтэригэр толорор дьаһайар функциялары олоххо киллэрэр.

2. Дьаалтата бэйэтин үлэтигэр законодательствонан, бу Устаабынан, депутаттар улуустааҕы Муньахтарын быһаарытынан, улуус баһылыгын дьаалталарын уонна бирикэстэригэр салалталар.

33 ыст. Улуус дьаалтатын структура

1. Дьаалтата структурата — бу официальнойдык олохтоммут састаап уонна дьаалтата подразделениеларын, дуоһунастаах дьоннорун ааттара, бас бэриинилэрэ уонна хардарыта сибээстэрэ.

2. Дьаалтата структуратын улуус баһылыга киллэрэр уонна депутаттар улуустааҕы Муньахтарыгар бигэрэнэр.

3. Дьаалтата штатнай расписанията бигэрэтиллибит структураҕа сөп түбэһинэриллэр итинэн улуус баһылыгын бигэрэнэр.

34 ыст. Улуус дьаалтатын структурнай подразделениелара

1. Дьаалтата функцияларын толорууга баһылык солбуйааччылардаах, олох аһааннара структуранан быһаарыллар.

2. Нормативнай-правовой исхоһоонноох, нэһилиэнньэ бүтүүнүн бырааптарын итинэн интэрисстэрин эбэтэр биердүүлээн гражданнар, юридической сирэйдэргэ сыһаннаах быһаарыылары ылыһыыга улуус дьаалтатын коллегията тэриллэр, кини сүбэлэһэр функциялаах уонна улуус баһылыгын уурааһынан олоххо киллэриллэр. Коллегия аһаан уонна биердүүлээн састааба улуус баһылыгын бигэрэнэр.

Ураты уонна ордук уустук боппуруостары, гражданныр, юридической сирэйдэр үгсүүлэрин быһаарыыга, сүбэлэри биеригэ комиссиялар, сэбиэттэр, рабочай бөлөхтөр тэриллэллэр.

3. Структурнай подразделение — дьаалтата бастайааннай үлэтигэр органа, олохтоох суолталаах боппуруостары быһаарыыга функциялары толорор.

4. Дьаалтата структурнай под-

разделениелара бэйэлэрин үлэтигэр туһунан Балаһыаннаҕа олохторун толороллор, ол улуус баһылыгынан бигэрэнэр.

5. Структурнай подразделениеларга бу Устаапка сөп түбэһиннэрэн функцияларын боломуочуйаларын кээмэйдэн итинэн уратытынан статус бэриллэр.

6. Улуус дьаалтатын структурнай подразделениета статуһугар сөп түбэһиннэрэн маньык ааттаран биердэстэрин ылыһыан сөп.

«Комитет» — самостоятельная структурнай подразделение, икки салааттан эбэтэр эйгэттэн итэҕэһэ суогу салайар функцияны олоххо киллэрэр уонна салайар объектар дьаһайар боломуочуйалаах. Комитетты председател баһылыыр.

«Управление» — самостоятельная структурнай подразделение, састаабыгар хас да структурнай подразделениелардаах (отделлардаах), олору салайар, боломуочуйалаах. Управлениени начальник салайар.

«Отдел» — самостоятельная структурнай подразделение, бэйэтин састаабыгар структурнай элементтэрэ суох. Отделы сэбиэдистэй салайар.

«Управление отдела» — управление компетенциятыгар сыһаннаах боппуруостарга почпу функциялары толорор, бэйэтин састаабыгар структурнай элемент, дьаһайар боломуочуйата суох.

7. Дьаалтата структурнай подразделениеларын салайааччыларын, үлэһиттерин дуоһунаһа улуус баһылыга аныыр уонна ууратар.

35 ыст. Дьаалтата боломуочуйалара

1. Улуус дьаалтатыгар бу Устаабынан толорор дьаһайар боломуочуйа бэриллэр, олохтоох бэйэни дьаһаныы боппуруостарыгар.

8 баһа НАМ СЕЛОТУГАР УОННА НЭБИЛИЭКТЭРГЭ САЛАЛТАНЫ ТЭРИЙИ

36 ыст. Нам улуухун территориальной дьаалтала

1. Территориальной (село-таары, нэһиликтээҕи) дьаалтата Нам улуухун дьаалтатын самостоятельная структурнай подразделение, уопсай компетенция органа, улууска бэйэни дьаһаныы ситэриилээх органын систематыгар киирэр.

2. Территориальной (село-таары, нэһиликтээҕи) дьаалтата — юридической сирэй, улуус баһылыга бигэрэһитт Балаһыаннаҕыгар олохторун үлэтиир.

37 ыст. Нэһиликтэр уонна Нам селотун баһылыктара

1. Олохтоох суолталаах боппуруостары күүсүтээхтик быһаарыыга уонна салалта функцияларын толорууга улуус баһылыга нэһиликтэргэ уонна Нам селотугар баһылыктары аныыр.

2. Нэһиликтэр уонна Нам селотун баһылыктара законодательствоҕа, бу Устаапка уонна нэһиликэ (Нам с.) дьаалтатын туһунан Балаһыаннаҕа сөп түбэһиннэрэн үлэтиллэр.

3. Нэһиликэ (Нам с.) баһылыга бэйэтин компетенциятын иһинэн олохтоох суолталаах боппуруостары быһаарыыга бэйэтин территориятыгар толору эппиэтинэни сүгэр.

4. Нэһиликэ (Нам с.) баһылыга бэйэтин компетенциятын иһинэн дьаалталары, бирикэстэри таһаарар, олору территория иһинээҕи юридической сирэйдэр, гражданнар толороллоро булгуччулаах.

9 баһа МУНИЦИПАЛЬНЫЙ СУЛУУСПА

38 ыст. Муниципальный сулууспа

1. Муниципальный сулууспа — улуус олохтоох бэйэни дьаһаныы органнарыгар быһбардаммыт эбэтэр атын дуоһунастарга бастайааннай төрүккэ олохторбут профессиональной үлэ.

2. Муниципальный сулууспа сыаллара, сороктара, сүрүн принциптэрэ, ону тэнэ муниципальный сулууспалаах бырааба, эбээһинэстэрэ, социальной мэкитэте, муниципальной сулууспаны толоруу бэрээдэгэ муниципальной сулууспа туһунан федеральной, республиканской сокуоннарынан, олохтоох бэйэни дьаһаныы органнарын

нормативнай акттарынан олохтооллор.

10 баһа БЭЙЭНИ ДЬААНЫ ЭКОНОМИЧЕСКАЙ ТӨРҮТЭ

39 ыст. Бас билиигэ сыһаннар

1. Улууска государственной бас билии федеральной уонна республиканской көрүннээх, улуус муниципальной бас билиитэ, ону тэнэ физическэй уонна юридической сирэйдэр бас билиилэрэ.

2. Улуус территориятыгар государственной уонна чааһынай бас билии хамнаабат баайа-дуола объектарынан регистрацияны барыахтаах, ону СР регистрационнай палататын бэрээстэбиттэлэ толорор.

40 ыст. Улууска олохтоох бэйэни дьаһаныы экономическай төрүтэ

1. Олохтоох бэйэни дьаһаныы экономической төрүтүн муниципальной бас билии, олохтоох үһаарчы, государственной баайдуол, олохтоох бэйэни дьаһаныы органнарын салайыыларыгар бэрлииттэр, ону тэнэ законодательство сөп түбэһиннэрэн, нэһилиэнньэ наадыһытын толуйууга сулууспальыгар атын да бас билии үөскэтэллэр.

2. Сир, кини баайа, уута, үүнэ-эйтэ уо.да. айыгытын ресурсалара улуус территориятын нэһилиэнньэтин олохун, үлэтин төрүтүнэн буолаллар.

41 ыст. Муниципальный бас билии

1. Муниципальный бас билиигэ киирсэллэр:
 — олохтоох бюджет средство-лара, бюджетты таһынан муниципальной фонддар;
 — олохтоох бэйэни дьаһаныы органнарын баайдара-дуоллара;
 — муниципальной сирдэр уо.да. муниципальной бас билиигэ киирсэр айылга ресурсалара;
 — муниципальной предприятиялар, учреждениелар, тэрилтэлэр;

— муниципальной баан уо.да. финансовой-кредитнэй тэрилтэлэр;
 — муниципальной олохтор дьиз фондата уонна атын тутуулар;

— атын хамсыыр уонна хамсаабат баай-дуол.

42 ыст. Муниципальный бас билиигэ сыһаннаан бас билии быраабын олохтоохун

1. Улуус бас билэр объектары бас билиигэ улуус олохтоохторо депутаттар улуустааҕы Муньахтарынан сирэйдэн бырааптаахтар. Бас билиигэ быраабы олохтоохун бэрээдэгэ улуус баһылыгын киллэриитинэн улуус Муньаҕынан ылыһылыбыт нормативнай актларга тирээр.

2. Улуус баһылыга улуус бас билэр объектары быһааччы уонна дьаалтата органнарын нөҕөрө салайар уонна дьаһайар, ол законодательствоҕа уонна улуус нормативнай актларыгар олохтор.

3. Улуус баһылыга уонна дьаалтата муниципальной бас билиини салайыыны олохтоохунга бырааптаахтар:

— хаһаайыстыбаннай үлэҕэ муниципальной предприятиялары, учреждениелары тэрийэр, кинилэри уларытыы, суох оноруу боппуруостарын быһаарыы;

— дуоҕабарга олохторун муниципальной бас билии объектары биризмэнэҕи эбэтэр бастайааннай туһаныыга, арендага биерэр, законодательство сөп түбэһиннэрэн, атыһыыр эбэтэр быдыһыр;

— муниципальной бас билии объектарыгар хоромньуну оноруу эбэтэр суох оноруу түбэлтэтигэр толору компенсацияны ылар;

— улуус нэһилиэнньэтин коммуналнай олох-дьаһах уонна социальной-культурнай хааччылыыга, улуус хаһаайыстыбаннай комплексын наадыһытыгар улуус территориятыгар бас билии ханьык баҕарар форматтан дьизлэри, тутуулары, объектары ылар, булунар;

— законодательствоҕа уонна улуус Устаабыгар сөп түбэһиннэрэн, нэһилиэнньэ интэрисигэр улуус сирин туһаныыны олохтор.

43 ыст. Бэйэни дьаһаныы органнарын муниципальной бас билиигэ киирсэр предприятиялары, учреждениелары, тэрил-

тэлэри кытта сыһаннара

1. Олохтоох бэйэни дьаһаныы органнара муниципальной бас билиигэ киирсэр предприятиялар, учреждениелар, тэрилтэлэр сыалларын, үлэлэрин усулуобуйатын уонна бэрээдэгин быһаараллар, кинилэр бородоуксуяларыгар сыананы уонна тарифтары сүрүннүүлэр, Устааптарын бигэр-гэтэллэр, салайааччыларын аныылар итинэн уураталлар, үлэлэрин отчуотун истэллэр.

2. Олохтоох бэйэни дьаһаныы органнарын уонна муниципальной бас билиигэ киирсэр салайааччылар икки ардыларыгар сыһан үлэ законодательствотыгар сөп түбэһиннэрэн, контрактнай төрүккэ олохтор. Предприятиялар, учреждениелар, тэрилтэлэр структураларын, салалта аппаратын тутуу хоромньутун, штаттарын, үлэһиттэр хамнастарын төлөбүрүн бэрээдэгин самостоятельнаядык быһаараллар.

3. Муниципальный бас билиигэ киирсэр уонна бюджетка киирбэт предприятиялар, тэрилтэлэр сыһаарыллыбыт баайдара-дуоллара бэйэлэрин хаһаайыстыбаннай үлэлэригэр туһаныллар. Бюджеттан үбүлэнэр муниципальной учреждениеларга сыһаарыллыбыт баайдуол кинилэр оперативнай дьаалларыгар киирэр.

44 ыст. Муниципальный бас билиигэ киирбэт предприятиялар, учреждениелар уонна тэрилтэлэр олохтоох бэйэни дьаһаныы органнарын кытта хардарыта сыһаннара

1. Олохтоох бэйэни дьаһаныы органнара Нам улуухун территориятыгар предпринимательской үлэ сайдыытыгар көмөлөһөллөр.

2. Олохтоох бэйэни дьаһаныы органнара законодательство сөп түбэһиннэрэн нолуокка уо.да. чэп-чэтиилэри олохтоох бюджет дохуотугар ааһыллар нолуоктар уонна да атын төлөбүрдөр суумаларын иһинэн биерэр бырааптаахтар.

3. Муниципальный бас билии састаабыгар киирсибэт предприятиялары, учреждениелары, тэрилтэлэри кытта олохтоох бэйэни дьаһаныы органнара хаһаайыстыбаннай сыһаннара дуоҕабардаах төрүккэ олохтор.

4. Олохтоох бэйэни дьаһаныы органнара сокуонунан көрүлүбэтэ түгэниэртэн уратыларга хаһаайыстыбаннай үлэни хааччахтаһыныа бырааптаахтар суох.

5. Олохтоох бэйэни дьаһаныы органнара бэйэ территориятын кэлиник социальной-экономической сайыннарыы боппуруостарыгар предприятиялар, тэрилтэлэр, учреждениелар кыттыыларын сүрүннүүр баа өттүнэн төрүккэ олохторун кинилэр средстволарын сайдыы программатын үбүлэниигэ холбуур, дуоҕабарга олохтор тутууга, тупсаран онорууга, бэйэ территориятыгар көрүүгэ-харыһыга кытынарар бырааптаахтар.

6. Предприятиялар, тэрилтэлэр, учреждениелар олохтоох бэйэни дьаһаныы органнарыгар былааннары уонна программалары ырытан онорууга наадалаах, ону тэнэ Нам улуухун нэһилиэнньэтин интэрисстэрин таарыйар сибидиэнньэни биерэр эбээһинэстээхтэр.

45 ыст. Тас экономической үлэ

1. Улуус Муньаҕа уонна баһылыга сокуонна олохторун тас экономической сибээстэри тэрийэллэр.

2. Улуус Муньаҕа нуруоттар икки ардыларынааҕы биергэ үлэлэ-эһин боппуруостарыгар сөбүлэнилэри уонна дуоҕабардары былаас органнарын уонна атын дойдулар куораттарын, регионнарын салалталарын кытта түһэрсэр, олору көрөр уонна бигэрэтэр.

3. Улуус баһылыга бырааптаах:
 3.1. Баар валютнай средстволар суоттарыгар бородоуксуяны батарыыга уонна булууга атын дойдурларынааҕы партнердары кытта дуоҕабар түһэрсэр.

3.2. Айылга ресурсаларын туһаныыга кыттыгастаах предприятиялары тэрийиигэ кыттар, нуруот туттар табаардарын онорууга уонна өгөҕө предприятиялары тэрийэр.

3.3. Олохтоох хаһаайыстыба сайдыытын хааччыыыга сыһаннаах научнай, культурнай, туристической, физкультурнай-чэбдигирдэр киниэри, атын тэрилтэлэри кыттыһан тэрийиигэ кыраныысса таһынааҕы партнердардын кыттыыны ылар.

3.4. Муниципальный тас экономической тэрилтэлэри үөскэтэр,

экспортнай уонна импортнай кыахтары сайыннарыыга предприятияларга көмөлөһөр.

46 ыст. Муниципальный сакаас

1. Дьаалтата эбэтэр кини боломуочуйалаабыт органа тупсаран онорууга, нэһилиэнньэни коммуналнай хааччыыыга, инженернэй уонна социальной инфраструктура объектарын тутууга уонна уларытыыга, бородоуксуяны онорууга, өгөҕө нэһилиэнньэ олох-дьаһах социальной-культурнай наадыһылырын толорууга сакаасчыйынан буолар.

2. Муниципальный сакаас баһылыгынан сирэйдэн дьаалтата уонна юридической эбэтэр физическэй сирэй икки ардыларыгар соруудагы толорууга дуоҕабар түһэриилэр.

3. Муниципальный сакааһы үбүлэһин олохтоох бэйэни дьаһаныы органнарын бас билэр источниктарыттан онгоһуллар.

11 баһа ОЛОХТООХ БЭЙЭНИ ДЬААНЫ ФИНАНСОВАЙ ТӨРҮТЭ

47 ыст. Бэйэни дьаһаныы финансовой ресурсалара

Олохтоох бэйэни дьаһаныы финансовой ресурсалара олохтоох бюджет итинэн бюджетты таһынан фондалар средстволарыттан, ылыллар кредитнэй ресурсалартан, валютнай, заем средстволарыттан турар, олох сокуонна сөп түбэһиннэрэн үөскэтиллэллэр, ону тэнэ эбии ороскуоттары компенсациялааһыныа бэрлиллэр уонна государственной былаас органнарын ылылыбыт быһаарылар түмүктэригэр туһанылыыбатах дохуоттар средстволарыттан турар.

48 ыст. Муниципальный бюджет

1. Нам улууһа муниципальной тэрэһин быһыытын бэйэтэ бюджеттаах.

2. Олохтоох бэйэни дьаһаныы органнара улуус бюджетын самостоятельнаядык үөскэтэллэр, бигэрэтэллэр, толороллор уонна кини туолуутун контуруоллууллар.

3. Бюджеты үөскэтиигэ биер методология, государственной самай кыра социальной стандарт, нуорма туттуллар.

4. Улуус бюджетын сүрүн өрүтүнэн нэһиликтэр, Нам с. дьаалталарын дохуоттарын уонна ороскуоттарын сметата буолар, ону улуус баһылыга бигэрэтэр. Сметаны ырытан оноруу уонна толоруу нэһиликтэр (Нам с.) дьаалталарынан олохтор.

49 ыст. Муниципальный бюджет дохуоттара

Муниципальный бюджет дохуоттар киллэриллэллэр:

1. Олохтоох нолуоктар, хомуурдар, ыстартаахтар.

2. Дуоҕабардаах төрүккэ законодательствонан федеральной, республиканской нолуоктартан үбү биэри.

3. Государственной былаас органнарынан сорох государственной боломуочуйалары толорууга олохтоох бэйэни дьаһаныы органнарыгар бэрлилитт финансовой средстволар.

4. Муниципальный баайы-дуолу атыһааһынан итинэн аренда биериттэн, муниципальной заемнартан уонна лотереялартан киирбит үп.

5. Муниципальный предприятия барыстарын сөрүтө.

6. Законодательствоҕа уонна олохтоох бэйэни дьаһаныы органнарын быһаарылырыгар сөп түбэһиннэрэн дотация, субвенция, трансфертнай төлөбүр о.да. киирэр үптэрэ.

7. Урдүкү бюджетты кытта хардарыта аахсыы.

8. Государственной былаас органнарынан ылыһылыбыт быһаарылар түмүктэригэр эбии ороскуоттарга бэрлиллэр компенсация итинэн туһанылыыбатах дохуоттар средстволара.

50 ыст. Муниципальный бюджет ороскуоттуур чааһа
 Бюджет ороскуоттуур чааһыгар киирэллэр:

1. бу Устаабынан олохтоммут олохтоох суолталаах боппуруостары быһаарыыга сыһаннаах ороскуоттар.

2. Олохтоох бэйэни дьаһаныы органнарыгар бэрлилитт сорох государственной боломуочуйала-

САХА РЕСПУБЛИКАТЫН НАМ УЛУУХУН УСТААБА

ры толорууны кытта сибээстээх ороскуоттар.

3. Муниципальной заемнары хомуйуу уонна иэһи төлөөһүнү кытта сибээстээх ороскуоттар.

4. Ссудаларга муниципальной иэһи хомуйуу уонна төлөөһүнү кытта сибээстээх ороскуоттар.

5. Муниципальной сулууспалаахтары, муниципальной бас билии объектары страховкалааһын, ону тэнгэ гражданский эппиэтинэс, предпринимательской иэс.

6. Атын да ороскуоттар.

51 ыст. Общественный территориальный бэйэни дыһанын органнын финансовый ресурсалара

1. Кинилэр үптэрэ депутаттар улуустаары Муньахтарынан бэрллитибит средстволар, кинилэринэн тэрллитибит предпринимателар, тэрллитилэр дохуоттарыттан, баа өттүнэн бэрллитибит усунуостартан, көмөлөртөн, ону тэнгэ бэйэлэрэ тэрллитибит мероприятиеларыттан киирибит үптэн үөскэтиллэр.

2. Ити органныр бэйэлэрин бас билиилэригэр баар үп-харчы бэйэлэрин үлэлэрин устаапка көрүлүбүт сыалларынгар, ол иһигэр бэйэлэрэ тэрллитибит органныр тууга туһаныллар.

3. Общественный территориальный бэйэни дыһанын органныр ылбыт бюджетнай средстволарын туһаныларын депутаттар улуустаары Муньахтарыгар, улуус баһылыгар отчуоттууллар.

52 ыст. Олохтоох бэйэни дыһанын органнын финансовый-кредитнэй сыһыанга кыттыылара

1. Олохтоох бэйэни дыһанын органныр законодательствова сөп түбөһиннэрэн муниципальной заемнары таһаарар, лотереялар оонньоттор, кредити ылар, муниципальной бааннары, атын да кредитнэй-финансовый учреждениелары тэрллитибит бырааптаахтар.

2. Муниципальной заемнары таһаарар, лотереялары оонньоттор, муниципальной бааннары атын да кредитнэй учреждениелары тэрллитибит туһунан быһаарыны депутаттар улуустаары Муньахтары ылынар.

53 ыст. Сорох государственной боломуочуйалары толоруу үбүлээһин

Сорох государственной боломуочуйалары толорууга бэрллитэр үп муниципальной бюджет дохуоттарыгар итинэн ороскуоттарыгар ити сыалларга федеральной уонна республика бюджетинэн көрүлүбүт суума иһинэн туспа учуоттанар.

12 баһа ОЛОХТООХ БЭЙЭНИ ДЫҺАНЫН ОРГАНЫН, КИНИ ДУОҔУНАСТААХ ДЬОННОРУН ЭППИЭТИНЭСТЭРЭ

54 ыст. Олохтоох бэйэни

дыһанын быһбарданар органнын, дуоһунастаах сирэйдэрин нэһилиэнньэ эппиэтинэстэрэ

Нэһилиэнньэ итэһилин сүтэри түмүгэр муниципальной органныр уонна дуоһунастаах сирэйдэр эппиэтинэһи сүгэллэр, бу Устаап 38, 43 ыстатыйаларынгар сөп түбөһиннэрэн төттөрү ыгырылаллар.

55 ыст. Олохтоох бэйэни дыһанын органнын, дуоһунастаах сирэйдэрин госурава эппиэтинэстэрэ

1. Муниципальной органныр, дуоһунастаах сирэйдэр РФ, СР Конституцияларын, федеральной уонна СР сокуоннарын, бу Устаабы кэстэхтэринэ госурава эппиэтинэһи сүгэллэр.

2. Муниципальной органныр, дуоһунастаах дьоннорун госурава эппиэтинэһи сүгэллэр, дуоһунастаах дьоннорун боломуочуйалары толорууга государственной былаас органнырынэн бэрллитибит материальной, финансовой ресурсалары туһанырга боломуочуйаларын сыһа-халты тутунахтарына эппиэтинэһи сүгэллэр.

56 ыст. Олохтоох бэйэни дыһанын органнын, дуоһунастаах дьоннорун физическэй, юридическэй сирэйдэр инниилэригэр эппиэтинэстэрэ
Муниципальной органныр, дуоһунастаах дьоннорун физическэй, юридическэй сирэйдэр инниилэригэр эппиэтинэстэрэ законодатель-

ство олохтообут бэрээдэгинэн туттуллар.

57 ыст. Олохтоох референдумна, олохтоох бэйэни дыһанын органнын, дуоһунастаах дьоннорун ылыныллыбыт быһаарылары суутунан үгсүү

Олохтоох референдумна ылыныллыбыт быһаары, ону тэнгэ муниципальной органныр быһаарылары уонна дыһылары (дыһыта суох хаалларылары), ити дуоһунастаах сирэйдэргэ эмиэ сыһыаннаах, суукка эбэтэр арбитражной суукка олохтооммут бэрээдэгинэн көрүллүөхтэрин сөп.

13 баһа ОЛОХТООХ БЭЙЭНИ ДЫҺАНЫН МЭКТИЭЛЭРЭ

58 ыст. Олохтоох бэйэни дыһанын органнын быһаарыларын толоруу булгуччулаах

1. Олохтоох референдум, олохтоох бэйэни дыһанын органнын, дуоһунастаах сирэйдэрин бэйэлэрин боломуочуйаларын иһинэн ылыммыт быһаарылары Нам улуухун территориятыгар баар бары предпринимателарга, учреждениеларга, тэрллитилэр, кинилэр тэрээһин-правовой формаларыттан тутулуга суох, ону тэнгэ олохтоох бэйэни дыһанын органнын, гражданнырын толоруллууга булгуччулаах.

2. Олохтоох бэйэни дыһанын органнын, дуоһунастаах сирэй-

дэрин быһаарылары бу Устаапка сөп түбөһиннэрэн тохотуллуохтарын эбэтэр суут быһаарытынан дынгэ суогуунан билиниллиэхтэрин сөп.

3. Быһаарылары толорбот эбэтэр сыһа-халты толоруу түбэлтэтигэр законодательствова сөп түбөһиннэрэн эппиэтинэс ирдэнэр.

59 ыст. Олохтоох бэйэни дыһанын органнын, дуоһунастаах сирэйдэрин этиилэрин көрүү

1. Органныр, дуоһунастаах дьоннорун этиилэрин государственной былаас органныра, кинилэр этиилэрэ киирибит предпринимателара, учреждениелара, тэрллитилэрэ булгуччу көрөр эбээһинэстээхтэр.

60 ыст. Олохтоох бэйэни дыһанын суутунан көмүскээһин

Нам улуухун территориятыгар олоһор гражданныр, муниципальной органныр, дуоһунастаах дьоннорун государственной былаас органнырынэн, предпринимателарынэн, учреждениеларынэн, тэрллитилэринэн, общественной холбохтарынан ылыныллыбыт акталары, олохтоох бэйэни дыһанын быраабын кэһэр түбэлтэлэригэр дынгэ суогуунан билинэр туһунан суукка эбэтэр арбитражной суукка ирдэбил түһэрэр бырааптаахтар.

Улуус Муньагы быһаарытынан 23.03.2000 с. 23-1 №-дээх бизгэргэтиллибит рабочай комиссия

Сурутуу-2000

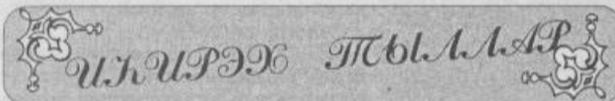
Бэс ыйын 5 күнүгэ сурутууна 2000 сыл иккис агарыгар «Энсизели» хаһыакка 987 киһи суруттарда.

Хаһыакка сурутуу бүтэрэ 17 күн хаалла. Онон бу хаалбыт кылгас кэмгэ улууспут хаһыатыгар — «Энсизелигэ» сурутарга тиэтэйи.

Нэһилиэнньэ туруоруутун, элбэх ахсааннаах аардааччыларбыт көрдөһүүлэрин учуоттаан сыл агарыгар сурутуу сыаната 120 солкубайтан бэс ыйын 6 күнүгэ 90 солкубайга аччатылына.

Онон 120 солкубайга сурутууттар (барыга 40-ча киһи) «Энсизели» хаһыат редакциятыгар квитанциятынын илдэ көрдөн харчытыт ардугун төптөрү ыларгытыгар көрдөһөбүт. Биһиги аадырыспыт: улуус дыһалтатын дьиэтэ, 3-с этээс, 302 хос.

Энсизели хаһыат редакцията

I Хомуустаахха олоһор күндү убаастыыр кыспын, эдийбитин **СТРУЧКОВА АННА ЕГОРОВНА** үйэ агардаах үбүлүйүнэн итиитик-истинник эбэрдалибит.

Эн төрөбүт Хомуустаагы саймарай салгыныгар тыммыт буолангы сайаҕас майылаахкын, иһирэх санаалаахкын, тулалыыр эбэн сөрүүн уутун эккэр иһиринэн киэн дууһалаахкын.

Эн бухгалтер идэһинэн бар дьонун туһугар үтө суобас, туллубат тулууру, ыраас санаа аргыстаах, үлэ үөһүгэр сылдьан дьон-сэргэ ытыктыбын ылбыккынан биһиги өрүү киэн туттабыт.

Эн үтө майгың кэхтэри билиммэккэ куруук бу курдук дьэиэ кэргэнгэр, аймах-билэ дьоннорун, доһотторор, үлэлиир тэрллитилэр өрүү күнүү сыдыаһа сырыт. Үтө майгыңнан, сайаҕас санааҕынан, ылыһнарылаах тылгынан сүбэлээн-амалаан куруук биһиэхэ көмөлөһө сылдьаргар барда махталбытын тиэрэбит уонна холбур оностобут.

Эйиэхэ, күндү киһитиигэр чэгийн-чэбдик доруобуйаны, дьоллоох байылыгы олоһу, сылайары билбэт сыраалаах үлэһэр өссө үрдүк ситиһиллэри, бар дьонун үдүрүбүт махталын баһарабыт.

Ийиэ, балтың, өбөлүрүң, бырааттарың, кийииттэриң, Казановтар, Таастаастан, Намтан, I Хомуустаастан, Охлопковтар

Бксас атаспытын, чугас доһорбутун **МАТВЕЕВ ЕВГЕНИЙ СТЕПАНОВИЧ** үйэ агардаах үбүлүйүнэн иһирэхтик эбэрдалибит. Күн сиригэр баар бары үтүнү, кэрэни ис сүрэхтэн баһарабыт.

Эверстовтар, Авксентьевтар

Убаастабыллаах **ЕВГЕНИЙ СТЕПАНОВИЧ**, эйигин, тэрллитилэр үбүлүйдээх күнүгүнэн, 50 сааскынан итиитик-истинник эбэрдалибит. Кытаанах доруобуйаны, ситиһиллээх үлэни-хамнаһы, дьэиэ кэргэнгэр дьолу-соргуну баһарабыт.

МУ НУ ЖКХ администрацията

Улуспо сэбиэтэ, бырабылыанньата, профкома торговай отдел сүрүннүүр специалистна **КУЗЬМИНА СВЕТЛАНА СТЕПАНОВНА** 50 сааһын туолбут үөрүүлэх күнүнэн истинник эбэрдалиллар. Киниэхэ чэгийн доруобуйаны, таһаарылаах үлэни, уһун дьоллоох олоһу баһараллар.

РЕДАКТОРЫ СОЛБ. — Г.К.ЭВЕРСТОВ
ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура — 21496; иллюстрация уонна реклама (секретариат) — 21640; бухгалтерия — 21332; факс — 21332; «НАМ» ТРК — 21632; редакционной издательской система — 21141

Төрөһөн таһаарааччылар: СР Правительствота, Нам улуухун дыһалтата, редакция коллектива. Маасабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын туһунан хонтуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ Госкомитетын СР региональной управлениетыгар регистрацияламыт нүмэрэ — Я 0085.

Сурукка ааккытын-суолугун, үлэтигин, дьэиэит аадырыһын чопчу ыйың. Автор тэһэ хаһыат санаатыгың мэлдьи биһир буолбат.

«ЭНСИЭЛИ» - Нам улуухун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам с., Октябрьскай ул. 1.
E-mail: editor62@sakha.ru

Талылыһна уонна таһылыһна «Энсизели» хаһыат редакционной-издательской систематыгар.
Хаһыат Дьокуускайга «Сахаполиграфиздат» НИПК бэчээттэнэ, Орджоникидзе ул. 38.
Формата А3. Кэмэһэ 1,0 бэчээт. лис.
Индекс — 54889. Тираһа — 2418
Бэчээккэ илии баттанна — 12:00 ч. 7.06.2000
Сакааһын №-рэ — 65

Ыһыах-2000 САХАЛЫ ТАНАСКА УЛУУСТААҔЫ КОНКУРС БАЛАҔЫАННЬАТА

Конкурс болдьоҕо: бэс ыйын 21 к., күнүс 2 ч. Конкурс буолар сирэ: культура уонна сынныалаһ паарката, стадион.

Конкурс сыала: омук быһытынан таһнар таһаспытыгар тирээһирэн өбүгэ үгэстэрин үөрэтии, тарҕатыи, сайыннарыи.

Конкурс ирдэбиллэрэ: сиргэ-туомга кэтиллэр таһастар;

таһас тигилиитин, сиигин хаачыстыбата; таһас өнгө сөпкө дьүөрэлэһиитэ; айылда матырыяалларынэн оноһуллубут таһастар; кизгэрэллэри таһаска табыгастаахтык дьүөрэлээн туһаныы;

Конкурс көрүнгэрэ: сиргэ-туомга туттуллар таһастар өбүгэ үгэстэригэр олоһурбут аныгылыи таһастар; билинги ирдэбилгэ сөп түбөһэр таһастар; Конкурс кыттааччылар: сааһынан хааччахтааһын суох, биирдиилээн, дьэиэ кэргэнинэн, бөлөһүнэн.

Конкурс кыайылылаахтара: 3 көрүнгэрэ жюри үрдүк сыанабылын ылбыт таһастар бастыыллар, грамоталарынэн, харчынан биһирэнэллэр.

Конкурска кыттыан баһалаахтар бэс ыйын 19 күнүгэр дьэри сурутуунан эбэтэр 21-5-01 телефонна сайаапкалары бизэрэбит. Тиэтэйи!

Тэригэр комиссия

Норуот ырыаһыта С. Зверев-Кыыл Уола 100 сааһыгар, Улуу Кыайы 55 сылыгар аналлаах улуустаағы тойкусуугар конкурстарын БАЛАҔЫАННЬАТА

Конкурс сыала: сахалыи ырыалары үйэтити; хоһуйууга, айылдыны дьүһүйүүгэ, тоуйууга тыл баайын туһанарга ыччаттары умсугутуу;

С.Зверев-Кыыл Уола айымныларын ыччакка тиэрдии, тарҕатыи.

Конкурс ирдэбиллэрэ: темата, тема ис хоһоонун хоһуйууга, куолаһын чөллөркөйө; тойук матыыба улуустарынэн уратытын көрдөрүү; кийини тоуйуу, хоһуйуу; айылдыны дьүһүйүү; сахалыи таһаһа; тойук 5 мүнүүтэтин тутуһуу.

Конкурс кыттааччылар: оскуола өрлоро; 18-30 саастарыгар дьэри ыччат; 30-50 дьэри саастаахтарга; 50 саастарыттан үөһэ.

Конкурс кыайылылаахтара: «Кэскиллээх тойуксуу», «Чөллөркөй куолаһа», «Уһун тыһынаах тойуксуу», «Хомовый тыллаах хоһуйуу», «Айылда алыбын дьүһүйүү», «Улуустар матыыптарын көрдөрүү» номинацияларга кыайылылаахтары жюри быһаарар.

Конкурс буолар сирэ: «Күөх театр».

Конкурс болдьоҕо: бэс ыйын 20 к., күнүс 15 ч.
Конкурска кыттыан баһалаахтар культура отделыгар, методической отделга, Партизан кулуубугар сайаапкаларгытын түһэрэбит. Телефоннар: 21-501, 21-593, 25-788 (Д.И. Кривошапки дьэиэтэ).

Тэригэр комиссия

БИЛЭРИИЛЭР РЕКЛАМА

Министерство молодежи объявляет конкурс на лучшую фотоработу на тему: «Молодежь в оздоровительном веке». Представитель не менее пяти работ. Главный приз - фотоапарат.

Справки отдела молодежи тел. 21-7-00

Военный комиссариат Намского улуса объявляет набор на военную службу по контракту гражданам мужского пола в возрасте до 32 лет на должности водителей категории «С», «Д», «Е», водителей БТР, водителей автокранов, водителей-экскаваторщиков, механиков-водителей МТЛБ, механиков-водителей ДТ-10 П, санинструкторов.

За справками обращаться в военный комиссариат Намского улуса.

Военный комиссар Намского улуса майор ЕРШОВ А.А.

Продаю ПК Pentium III 500 мhz новый, на гарантии. Тел. 21-0-09

Гоголев Иван Иванович аатыгар бэрллитибит праһаны, «УАЗ-31512» 263 №-дээх массына техпаспорын уонна дэбиэринэһин булбуттар маһыага Комп. Винокурова 2 №-гэр адалан бизгэргитигэр эбэтэр 23-2-44; 21-1-25 телефоннарга билсэргитигэр.

Продаем 2-комнатную, благоустроенную квартиру по ул. Чернышевского 3, кв. 17. Тел.: 22-275.

<p>Бииргэ үөрэммит дьүөгэтигэр Гоголева Софья Гаврильевна ба убайа</p> <p>ЯДРИХИНСКАЯ Гаврил Гаврильевич уһун ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн дьирин кутурбаммын тиэрэдибит.</p>	<p>Администрация, профком совет ветеранов НСФСР №1 выражает глубокое соболезнование родным и близким по поводу кончины после тяжелой болезни ветерана педагогического труда, отличника народного просвещения РСФСР</p> <p>ИГНАТЬЕВА Иннокентия Прокопьевича.</p>
<p>Ытыктыр учууталбыт, кылааспыт салайааччыта Окочешникова Мария Иннокентьевна кэргэнэ, учууталбыт</p> <p>ОКОНЕШНИКОВ Тит Иванович ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн дьирин кутурбаммын тиэрэдибит.</p> <p>Хамааттаттан У.М. Флегонтова (Новгородова), Г.Г. Кокорев</p>	<p>Намаһагы педучилище администрацията, профкома РСФСР уонна ССРС үөрэһиритин туйгуна, үлэтиыл ветерана, методист-учуутал, педагог-маастар</p> <p>ИГНАТЬЕВ Иннокентий Прокопьевич уһун ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн кэргэнигар Мария Спиридоновна ба, өбөлүрүгар, сизинэригар, бары чугас дьонугар дьирин кутурбаммын тиэрэдибит.</p>
<p>Истинник саньыр, убаастыыр ыкса ыалбыт, доһорбүт</p> <p>ИГНАТЬЕВ Иннокентий Прокопьевич ыарахан ыарыттан өлөн олохтон барыгынан дьирин кутурбаммын кэргэнигар Мария Спиридоновна ба, кыһыгар, күтүөтүгэр, сизинэригар тиэрэдибит.</p> <p>Чугас ыаллара: Винокуровтар, Кириллинэр, Захаровтар, Сивцевтар</p>	<p>Коллектив ИМНС РФ по Намскому улусу выражает глубокое соболезнование начальнику отдела налоговой инспекции юридического лица Пудовой Надежде Иннокентьевне по поводу кончины любимого отца</p> <p>ИГНАТЬЕВА Иннокентия Прокопьевича.</p>
<p>Улуустаагы киин балыһа администрацията, коллектива, профсоюзнай тэриилтэтэ, тубдиспансер коллектива киин поликлиника медрегистраторыгар Игнаатьева Мария Спиридоновна ба, кыһыгар, күтүөтүгэр уонна сизинэригар талталлаах кэргэнэ, абалара, эһэлэрэ</p> <p>ИГНАТЬЕВ Иннокентий Прокопьевич уһун ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн дьирин кутурбаммын тиэрэдибит.</p>	